



## Συλλογή της Νομολογίας

Υπόθεση C-473/16

F

κατά

**Bevándorlási és Allampolgársági Hivatal**

(αίτηση του Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság  
για την έκδοση προδικαστικής απόφασης)

«Προδικαστική παραπομπή – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρο 7 – Σεβασμός της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής – Οδηγία 2011/95/ΕΕ – Κανόνες που αφορούν τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση του καθεστώτος πρόσφυγα ή του καθεστώτος επικουρικής προστασίας – Φόβος διώξεως λόγω γενετήσιου προσανατολισμού – Άρθρο 4 – Αξιολόγηση των γεγονότων και των περιστάσεων – Διενέργεια πραγματογνωμοσύνης – Ψυχολογικά τεστ»

Περίληψη – Απόφαση του Δικαστηρίου (τρίτο τμήμα)  
της 25ης Ιανουαρίου 2018

1. *Συνοριακοί έλεγχοι, άσυλο και μετανάστευση – Πολιτική ασύλου – Καθεστώς πρόσφυγα ή καθεστώς επικουρικής προστασίας – Οδηγία 2011/95 – Διαδικασία εξετάσεως αιτήσεως παροχής διεθνούς προστασίας – Αξιολόγηση των γεγονότων και των περιστάσεων – Φόβος διώξεως λόγω γενετήσιου προσανατολισμού – Υποχρέωση να θεωρηθεί ο γενετήσιος προσανατολισμός αποδεδειγμένος βάσει απλώς και μόνο των δηλώσεων του αιτούντος – Δεν υφίσταται – Συνέπειες*  
*(Οδηγία 2011/95 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρο 4)*
2. *Συνοριακοί έλεγχοι, άσυλο και μετανάστευση – Πολιτική ασύλου – Καθεστώς πρόσφυγα ή καθεστώς επικουρικής προστασίας – Οδηγία 2011/95 – Διαδικασία εξετάσεως αιτήσεως παροχής διεθνούς προστασίας – Αξιολόγηση των γεγονότων και των περιστάσεων – Φόβος διώξεως λόγω γενετήσιου προσανατολισμού – Ανάγκη συστηματικής εκτιμήσεως της ευλογοφάνειας του γενετήσιου προσανατολισμού – Δεν συντρέχει*  
*(Οδηγία 2011/95 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρα 2, στοιχείο δ', 4 και 10 §§ 1, στοιχείο δ', και 2)*
3. *Συνοριακοί έλεγχοι, άσυλο και μετανάστευση – Πολιτική ασύλου – Καθεστώς πρόσφυγα ή καθεστώς επικουρικής προστασίας – Οδηγία 2011/95 – Διαδικασία εξετάσεως αιτήσεως παροχής διεθνούς προστασίας – Αξιολόγηση των γεγονότων και των περιστάσεων – Φόβος διώξεως λόγω γενετήσιου προσανατολισμού – Εκτίμηση μέσω πραγματογνωμοσύνης – Επιτρέπεται – Προϋποθέσεις*

*(Οδηγία 2011/95 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρο 4)*

4. *Συνοριακοί έλεγχοι, άσυλο και μετανάστευση – Πολιτική ασύλου – Καθεστώς πρόσφυγα ή καθεστώς επικουρικής προστασίας – Οδηγία 2011/95 – Διαδικασία εξέτασης αιτήσεως παροχής διεθνούς προστασίας – Αξιολόγηση των γεγονότων και των περιστάσεων – Φόβος διώξεως λόγω γενετήσιου προσανατολισμού – Εκτίμηση μέσω ψυχολογικής πραγματογνωμοσύνης η οποία βασίζεται σε προβολικά τεστ προσωπικότητας – Προσβολή του δικαιώματος στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής – Δεν επιτρέπεται*

*(Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 7· οδηγία 2011/95 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρο 4)*

1. Τονίζεται ότι, λαμβανομένου υπόψη του ιδιαίτερου πλαισίου στο οποίο εντάσσονται οι αιτήσεις παροχής διεθνούς προστασίας, οι δηλώσεις του αιτούντος διεθνή προστασία σχετικά με τον γενετήσιο προσανατολισμό του δεν συνιστούν παρά την αφετηρία της προβλεπόμενης στο άρθρο 4 της οδηγίας 2011/95 διαδικασίας αξιολογήσεως των γεγονότων και των περιστάσεων (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2014, Α κ.λπ., C-148/13 έως C-150/13, EU:C:2014:2406, σκέψη 49). Συνεπώς, μολοντί εναπόκειται στον αιτούντα διεθνή προστασία να προσδιορίσει τον γενετήσιο προσανατολισμό του, ο οποίος αποτελεί στοιχείο που εμπίπτει στην προσωπική του σφαίρα, εντούτοις οι αιτήσεις παροχής διεθνούς προστασίας οι οποίες αιτιολογούνται από φόβο διώξεως λόγω γενετήσιου προσανατολισμού, όπως ακριβώς και οι αιτήσεις που στηρίζονται σε άλλους λόγους διώξεως, μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο της προβλεπόμενης στο άρθρο 4 της ως άνω οδηγίας διαδικασίας αξιολογήσεως (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2014, Α κ.λπ., C-148/13 έως C-150/13, EU:C:2014:2406, σκέψη 52).

(βλ. σκέψεις 28, 29)

2. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι ο γενετήσιος προσανατολισμός συνιστά χαρακτηριστικό βάσει του οποίου μπορεί να θεμελιωθεί η ιδιότητα του αιτούντος ως μέλους ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας, κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 2011/95, όταν η ομάδα των προσώπων της οποίας τα μέλη έχουν τον ίδιο γενετήσιο προσανατολισμό γίνεται αντιληπτή από τον περιβάλλοντα κοινωνικό χώρο ως διαφορετική (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, απόφαση της 7ης Νοεμβρίου 2013, Χ κ.λπ., C-199/12 έως C-201/12, EU:C:2013:720, σκέψεις 46 και 47), όπως επιβεβαιώνει άλλωστε και το άρθρο 10, παράγραφος 1, στοιχείο δ', της ως άνω οδηγίας. Από το άρθρο 10, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής προκύπτει όμως ότι, κατά την αξιολόγηση από τα κράτη μέλη του βασίμου του φόβου του αιτούντος ότι θα υποστεί δίωξη, δεν ασκεί επιρροή το εάν ο αιτών χαρακτηρίζεται πράγματι από τη συνεπαγόμενη τη δίωξη ιδιότητα του μέλους ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας, υπό την προϋπόθεση ότι η ιδιότητα αυτή του αποδίδεται από εκείνον που προβαίνει στη δίωξη.

Ως εκ τούτου, δεν είναι πάντοτε απαραίτητο, προκειμένου να κριθεί αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας που αιτιολογείται από φόβο διώξεως λόγω γενετήσιου προσανατολισμού, να εξεταστεί, στο πλαίσιο της προβλεπόμενης στο άρθρο 4 της εν λόγω οδηγίας αξιολογήσεως των γεγονότων και των περιστάσεων, το ευλογοφανές του γενετήσιου προσανατολισμού του αιτούντος.

(βλ. σκέψεις 30-32)

3. Το άρθρο 4 της οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν απαγορεύει στην υπεύθυνη για την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας αρχή ή στα δικαστήρια ενώπιον των οποίων έχει ενδεχομένως ασκηθεί προσφυγή κατά αποφάσεως της αρχής αυτής να διατάσσουν τη διενέργεια πραγματογνωμοσύνης στο πλαίσιο της αξιολογήσεως των γεγονότων και των περιστάσεων που αφορούν τον προβαλλόμενο γενετήσιο προσανατολισμό του αιτούντος, εφόσον ο τρόπος διενέργειας μιας τέτοιας πραγματογνωμοσύνης είναι σύμφωνος προς τα κατοχυρούμενα από τον Χάρτη των

Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεμελιώδη δικαιώματα, εφόσον η εν λόγω αρχή και τα δικαστήρια αυτά δεν θεμελιώνουν την απόφασή τους απλώς και μόνο στα πορίσματα της πραγματογνωμοσύνης και εφόσον δεν δεσμεύονται από τα πορίσματα αυτά κατά την εκτίμηση των δηλώσεων του αιτούντος σχετικά με τον γενετήσιο προσανατολισμό του.

Δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο ορισμένες μορφές πραγματογνωμοσύνης, στο ειδικό πλαίσιο της εκτιμήσεως των πραγματοποιούμενων από τον αιτούντα διεθνή προστασία δηλώσεων σχετικά με τον γενετήσιο προσανατολισμό του, να αποδειχθούν χρήσιμες για την αξιολόγηση των γεγονότων και των περιστάσεων και να μπορούν να διενεργηθούν χωρίς να θίγουν τα θεμελιώδη δικαιώματα του αιτούντος. Τονίζεται όμως, αφενός, ότι τόσο από το άρθρο 4, παράγραφος 1, και το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/85 όσο και από το άρθρο 4, παράγραφος 1, και το άρθρο 10, παράγραφος 3, της οδηγίας 2013/32 προκύπτει ότι η αποφαινόμενη αρχή είναι υπεύθυνη για τη δέουσα εξέταση των αιτήσεων κατόπιν της οποίας θα αποφανθεί επ' αυτών. Συνεπώς, στις αποφαινόμενες αρχές και μόνον απόκειται να προβαίνουν, υπό τον έλεγχο των δικαστηρίων, στην προβλεπόμενη στο άρθρο 4 της οδηγίας 2011/95 αξιολόγηση των γεγονότων και των περιστάσεων (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2015, *Shepherd*, C-472/13, EU:C:2015:117, σκέψη 40). Επομένως, η αποφαινόμενη αρχή δεν μπορεί να θεμελιώνει την απόφασή της απλώς και μόνο στα πορίσματα πραγματογνωμοσύνης και *a fortiori* δεν μπορεί να δεσμεύεται από τα πορίσματα αυτά κατά την εκτίμηση των δηλώσεων του αιτούντος σχετικά με τον γενετήσιο προσανατολισμό του.

Όσον αφορά τη δυνατότητα ενός δικαστηρίου, ενώπιον του οποίου ασκείται προσφυγή κατά αποφάσεως της αποφαινόμενης αρχής με την οποία απορρίπτεται αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας, να διατάσσει τη διενέργεια πραγματογνωμοσύνης, πρέπει να προστεθεί ότι τόσο το άρθρο 39, παράγραφος 1, της οδηγίας 2005/85 όσο και το άρθρο 46, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/32 προβλέπουν ότι ο αιτών έχει δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου κατά της αποφάσεως αυτής, χωρίς να οριοθετούν ειδικώς την εξουσία του δικαστηρίου να διατάσσει τη διεξαγωγή αποδείξεων. Συνεπώς, μολονότι οι διατάξεις αυτές δεν αποκλείουν τη δυνατότητα του δικαστηρίου να διατάξει πραγματογνωμοσύνη με σκοπό τον αποτελεσματικό έλεγχο της αποφάσεως της αποφαινόμενης αρχής, εντούτοις, λαμβανομένων υπόψη, αφενός, του ιδιαίτερου ρόλου τον οποίον απονέμουν στα δικαστήρια το άρθρο 39 της οδηγίας 2005/85 και το άρθρο 46 της οδηγίας 2013/32 και, αφετέρου, των διαλαμβανόμενων στη σκέψη 41 της παρούσας αποφάσεως αναπτύξεων σχετικά με το άρθρο 4 της οδηγίας 2011/95, το επιληφθέν δικαστήριο δεν μπορεί να θεμελιώνει την απόφασή του αποκλειστικώς και μόνο στα πορίσματα πραγματογνωμοσύνης και *a fortiori* δεν μπορεί να δεσμεύεται από την περιλαμβανόμενη στα πορίσματα αυτά εκτίμηση των δηλώσεων του αιτούντος σχετικά με τον γενετήσιο προσανατολισμό του.

(βλ. σκέψεις 37, 40, 42, 43, 45, 46, διατακτ. 1)

4. Το άρθρο 4 της οδηγίας 2011/95, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 7 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στη διενέργεια και στη χρήση, προκειμένου να εκτιμηθεί κατά πόσον αληθεύει ο προβαλλόμενος γενετήσιος προσανατολισμός του αιτούντος διεθνή προστασία, ψυχολογικής πραγματογνωμοσύνης όπως η επίδικη στην κύρια δίκη, η οποία αποβλέπει στο να δώσει μια εικόνα, βάσει προβολικών τεστ προσωπικότητας, για τον γενετήσιο προσανατολισμό του αιτούντος.

Συναφώς, επισημαίνεται ότι ψυχολογική πραγματογνωμοσύνη όπως η επίδικη στην κύρια δίκη διατάσσεται από την αποφαινόμενη αρχή στο πλαίσιο της διαδικασίας εξετάσεως της αιτήσεως παροχής διεθνούς προστασίας την οποία έχει υποβάλει ο ενδιαφερόμενος. Επομένως, ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία η διενέργεια των ψυχολογικών τεστ επί των οποίων βασίζεται πραγματογνωμοσύνη όπως η επίδικη στην κύρια δίκη τυπικώς εξαρτάται από την παροχή της συναίνεσεως του ενδιαφερομένου, πρέπει να θεωρηθεί ότι η συναίνεση αυτή δεν είναι κατ' ανάγκην ελεύθερη, δεδομένου ότι επιβάλλεται *de facto* υπό την πίεση των συνθηκών υπό τις οποίες τελούν οι αιτούντες διεθνή προστασία (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2014, *A* κ.λπ.,

C-148/13 έως C-150/13, EU:C:2014:2406, σκέψη 66). Υπ' αυτές τις συνθήκες, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 43 των προτάσεών του, η διενέργεια και η χρήση ψυχολογικής πραγματογνωμοσύνης όπως η επίδικη στην κύρια δίκη συνιστούν επέμβαση στο δικαίωμα του προσώπου αυτού στον σεβασμό της ιδιωτικής του ζωής.

Στο πλαίσιο αυτό, να μεν η επέμβαση στην ιδιωτική ζωή του αιτούντος μπορεί να δικαιολογείται λόγω της αναζητήσεως στοιχείων που θα παρείχαν τη δυνατότητα να εκτιμηθούν οι πραγματικές ανάγκες του για την παροχή διεθνούς προστασίας, πλην όμως εναπόκειται στην αποφαινόμενη αρχή να εκτιμήσει, υπό τον έλεγχο των δικαστηρίων, κατά πόσον είναι πρόσφορη και αναγκαία για την επίτευξη του σκοπού αυτού μια ψυχολογική πραγματογνωμοσύνη την οποία προτίθεται να διατάξει ή να λάβει υπόψη. Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι ο πρόσφορος χαρακτήρας μιας πραγματογνωμοσύνης όπως η επίδικη στην κύρια δίκη μπορεί να γίνει δεκτός μόνο στην περίπτωση που η πραγματογνωμοσύνη στηρίζεται σε μεθόδους και αρχές αρκούντως αξιόπιστες βάσει των κανόνων τους οποίους δέχεται η διεθνής επιστημονική κοινότητα. Εν πάση περιπτώσει, ο αντίκτυπος μιας πραγματογνωμοσύνης όπως η επίδικη στην κύρια δίκη στην ιδιωτική ζωή του αιτούντος είναι δυσανάλογος σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, δεδομένου ότι η βαρύτητα της επεμβάσεως στο δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής ζωής την οποία συνεπάγεται δεν μπορεί να θεωρείται ότι τελεί σε αναλογία προς τη χρησιμότητα την οποία η πραγματογνωμοσύνη αυτή θα μπορούσε ενδεχομένως να έχει για την προβλεπόμενη στο άρθρο 4 της οδηγίας 2011/95 αξιολόγηση των γεγονότων και των περιστάσεων.

(Βλ. σκέψεις 51, 53, 54, 57-59, 71, διατακτ. 2)